

Tema 3. Diccionaris

Estructures de Dades i Algorismes

FIB

Antoni Lozano

Q1 2019–2020

Versió de 16 d'octubre de 2019

Tema 3. Diccionaris

1 TAD Diccionari

2 Taules de dispersió

- Taules d'accés directe
- Taules de dispersió
- Col·lisions
- Encadenament
- Funcions de dispersió

3 Arbres

- Definicions i terminologia

4 Arbres binaris de cerca

- Implementació (ABC)

5 Arbres AVL

- Implementació (AVL)
- Alçària d'un AVL

Tema 3. Diccionaris

1 TAD Diccionari

2 Taules de dispersió

- Taules d'accés directe
- Taules de dispersió
- Col·lisions
- Encadenament
- Funcions de dispersió

3 Arbres

- Definicions i terminologia

4 Arbres binaris de cerca

- Implementació (ABC)

5 Arbres AVL

- Implementació (AVL)
- Alçària d'un AVL

Diccionari

Anomenem **diccionari** (també taula de símbols, *associative array* o *map*) a un conjunt d'elements que tenen un identificador únic i que té les operacions:

- **assignar**: incloure un element nou
- **esborrar**: eliminar un element
- **consultar**: comprovar si un element hi és

L'identificador únic dels elements s'anomena **clau**:

element = (clau, informació)

Es fan servir diccionaris per implementar **taules de símbols** en compiladors i **taules de memòria** en sistemes operatius.

Diccionari

Anomenem **diccionari** (també taula de símbols, *associative array* o *map*) a un conjunt d'elements que tenen un identificador únic i que té les operacions:

- **assignar**: incloure un element nou
- **esborrar**: eliminar un element
- **consultar**: comprovar si un element hi és

L'identificador únic dels elements s'anomena **clau**:

element = (clau, informació)

Es fan servir diccionaris per implementar **taules de símbols** en compiladors i **taules de memòria** en sistemes operatius.

Diccionari

Anomenem **diccionari** (també taula de símbols, *associative array* o *map*) a un conjunt d'elements que tenen un identificador únic i que té les operacions:

- **assignar**: incloure un element nou
- **esborrar**: eliminar un element
- **consultar**: comprovar si un element hi és

L'identificador únic dels elements s'anomena **clau**:

element = (clau, informació)

Es fan servir diccionaris per implementar **taules de símbols** en compiladors i **taules de memòria** en sistemes operatius.

Exemple 1

Un **club d'esports** vol organitzar la informació referida als socis.

- clau → número de soci
- informació → nom, adreça, telèfon, correu electrònic

Exemple 2

Un **banc** vol organitzar la informació del seu conjunt de comptes corrents.

- clau → número de compte
- informació → propietari/s, tipus de compte, saldo, moviments...

Exemple 1

Un **club d'esports** vol organitzar la informació referida als socis.

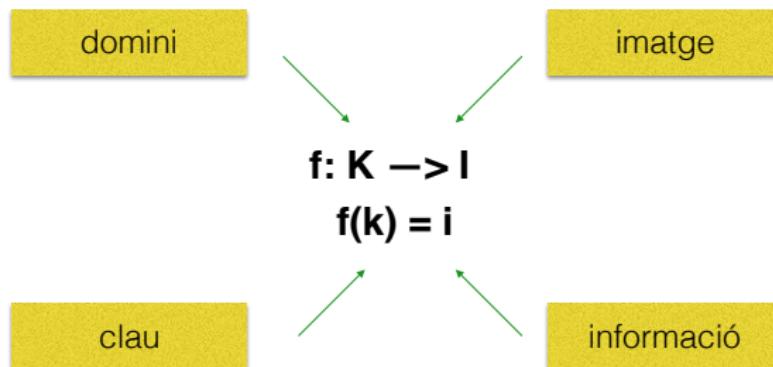
- clau → número de soci
- informació → nom, adreça, telèfon, correu electrònic

Exemple 2

Un **banc** vol organitzar la informació del seu conjunt de comptes corrents.

- clau → número de compte
- informació → propietari/s, tipus de compte, saldo, moviments...

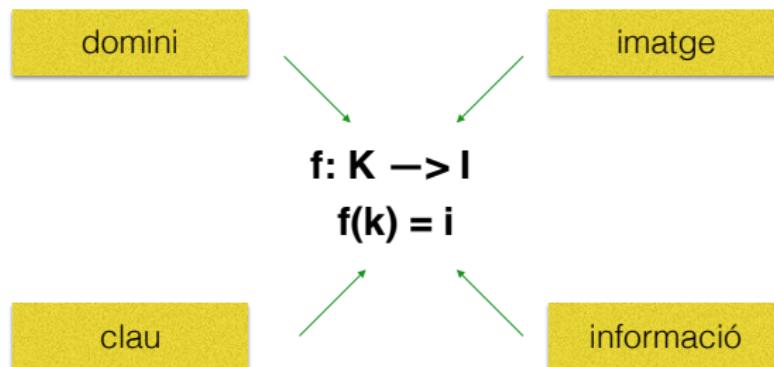
Es pot pensar en els diccionaris com generalitzacions dels **vectors** o com **funcions**:

Suposarem que:

- les funcions són **bjectives**
- les claus formen un **conjunt totalment ordenat**

Es pot pensar en els diccionaris com generalitzacions dels **vectors** o com **funcions**:

Suposarem que:

- les funcions són **bijjectives**
- les claus formen un **conjunt totalmente ordenat**

Conjunt totalment ordenat

Un conjunt K està **totalment ordenat** per una operació $\leq$ si per a tot $a, b, c \in K$:

- si $a \leq b$ i $b \leq a$, llavors $a = b$ (**antisimetria**)
- si $a \leq b$ i $b \leq c$, llavors $a \leq c$ (**transitivitat**)
- $a \leq b$ o $b \leq a$ (**totalitat o comparabilitat**)

Qüestió

Comproveu que el conjunt dels naturals $\mathbb{N}$ està totalment ordenat per la relació de més petit o igual $\leq$ però no per la de divisibilitat $|$.

Conjunt totalment ordenat

Un conjunt K està **totalment ordenat** per una operació $\leq$ si per a tot $a, b, c \in K$:

- si $a \leq b$ i $b \leq a$, llavors $a = b$ (**antisimetria**)
- si $a \leq b$ i $b \leq c$, llavors $a \leq c$ (**transitivitat**)
- $a \leq b$ o $b \leq a$ (**totalitat o comparabilitat**)

Qüestió

Comproveu que el conjunt dels naturals $\mathbb{N}$ està totalment ordenat per la relació de més petit o igual $\leq$ però no per la de divisibilitat $|$.

Com a conjunt de **claus** considerarem el conjunt $\mathbb{N}$ ordenat per la relació $\leq$.

Una subfamília important dels diccionaris és la dels anomenats **diccionaris ordenats** en què és possible fer un recorregut ordenat dels elements per ordre creixent de les seves claus.

En C++ s'aconsegueix mitjançant iteradors.

Exemple: escriure equivalències en anglès de paraules en català

L'iterador `it` apunta a un parell `<clau, valor>`, on la clau és una paraula en català i el valor, la traducció a l'anglès.

```
map<string, string> CatEng;  
...  
for (auto it : CatEng)  
    cout << it -> first << " = " << it -> second << endl;
```

Com a conjunt de **claus** considerarem el conjunt $\mathbb{N}$ ordenat per la relació $\leq$.

Una subfamília important dels diccionaris és la dels anomenats **diccionaris ordenats** en què és possible fer un recorregut ordenat dels elements per ordre creixent de les seves claus.

En C++ s'aconsegueix mitjançant iteradors.

Exemple: escriure equivalències en anglès de paraules en català

L'iterador `it` apunta a un parell `<clau, valor>`, on la clau és una paraula en català i el valor, la traducció a l'anglès.

```
map<string, string> CatEng;  
...  
for (auto it : CatEng)  
    cout << it -> first << " = " << it -> second << endl;
```

Operacions

- **assignar**: afegir un element (clau, informació) al diccionari;
si existia un element amb la mateixa clau, se sobreescrivia la informació
- **esborrar**: donada una clau, s'esborra l'element que té aquella clau;
si no hi ha cap element amb la clau, no es fa res
- **consultar**: donada una clau, retorna una referència a la informació
associada a la clau
- **talla**: retorna la talla del diccionari

Variants de consultar

Considerarem variants de l'operació

- **consultar**: donada una clau, retorna una referència a la informació associada a la clau

com ara

- **present**: donada una clau, retorna un booleà que indica si hi ha un element amb aquella clau
- **cerca**: donada una clau, retorna una referència a l'element amb aquella clau

En general, però, afegint operacions més complexes s'obtenen noves estructures de dades. Per exemple, afegint l'operació d'**extreure el mínim** dona lloc a les **cues amb prioritat**.

Variants de consultar

Considerarem variants de l'operació

- **consultar**: donada una clau, retorna una referència a la informació associada a la clau

com ara

- **present**: donada una clau, retorna un booleà que indica si hi ha un element amb aquella clau
- **cerca**: donada una clau, retorna una referència a l'element amb aquella clau

En general, però, afegint operacions més complexes s'obtenen noves estructures de dades. Per exemple, afegint l'operació d'**extreure el mínim** dona lloc a les **cues amb prioritat**.

Exemple: TAD *diccionari*

- **VALORS:** $\mathcal{C} = \mathcal{P}(K \times I)$, on K és un conjunt de claus i I d'informació

- **OPERACIONS:**

crear: $\rightarrow \mathcal{C}$

assignar: $K \times I \times \mathcal{C} \rightarrow \mathcal{C}$

esborrar: $K \times \mathcal{C} \rightarrow \mathcal{C}$

consultar: $K \times \mathcal{C} \rightarrow \text{Bool}$

- **PROPIETATS:** suposem $k, k_1, k_2 \in K, i, j \in I, k_1 \neq k_2$

esborrar (k , crear) = crear

esborrar (k , assignar (k, i, D)) = esborrar (k, D)

esborrar (k_1 , assignar (k_2, i, D)) = assignar (k_2, i , esborrar (k_1, D))

assignar (k, i , assignar (k, j, D)) = assignar (k, i, D)

assignar (k_1, i , assignar (k_2, j, D)) = assignar (k_2, j , assignar (k_1, i, D))

consultar (k , crear) = $\perp$

consultar (k , esborrar (k, D)) = $\perp$

consultar (k , assignar (k, i, D)) = i

consultar (k_1 , assignar (k_2, i, D)) = consultar (k_1, D)

Nombre d'elements consultats en les operacions

cas pitjor/mitjà	assignar	esborrar	consultar
vector no ordenat	$n, n/2$	$n, n/2$	$n, n/2$
vector ordenat	$n, n/2$	$n, n/2$	$\log n, \log n$
llista no ordenada	n, n	$n, n/2$	$n, n/2$
llista ordenada	$n, n/2$	$n, n/2$	$n, n/2$
taula de dispersió	$n, 1$	$n, 1$	$n, 1$
AVL	$\log n, \log n$	$\log n, \log n$	$\log n, \log n$

En vectors, cal desplaçar els elements.

En estructures no ordenades, cal comprovar repetits.

Tema 3. Diccionaris

1 TAD Diccionari

2 Taules de dispersió

- Taules d'accés directe
- Taules de dispersió
- Col·lisions
- Encadenament
- Funcions de dispersió

3 Arbres

- Definicions i terminologia

4 Arbres binaris de cerca

- Implementació (ABC)

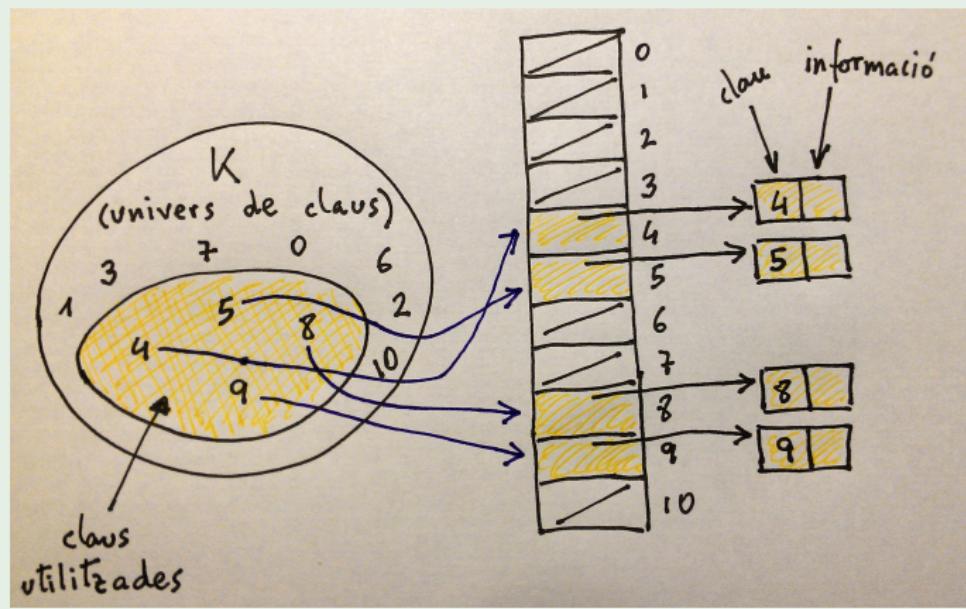
5 Arbres AVL

- Implementació (AVL)
- Alçària d'un AVL

Taules d'accés directe

Suposem que un club d'esports no tindrà mai més de 300 socis. Per implementar un diccionari amb el número de soci com a clau, n'hi ha prou a definir un vector $V[0..299]$.

Exemple d'adreçament directe (simplificat)

En l'**adreçament directe**:

- Cada posició correspon a una clau
- Les operacions seran $\Theta(1)$ en cas pitjor
- Es pot guardar la informació directament en les posicions de la taula corresponents a la seva clau, però cal indicar si l'espai és buit

Exercici

Volem implementar un diccionari fent servir adreçament directe en un vector *enorme*. Cal tenir en compte que

- inicialment, les entrades poden contenir deixalles
- no és pràctic inicialitzar el vector a causa de la seva talla

Descriu un mètode per aconseguir implementar les operacions **consultar**, **assignar** i **esborrar** en temps $\Theta(1)$.

Taules d'accés directe

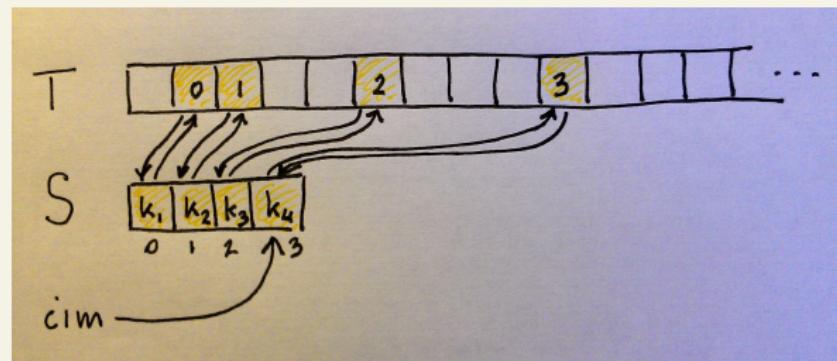
Solució: idea

Definim un vector enorme T accessible per clau i un vector S amb tantes entrades com claus utilitzades ($cim + 1$) tal que per a una clau k :

- $T[k]$ conté l'índex j d'una entrada vàlida de S
- $S[j]$ conté k

És a dir, $S[T[k]] = k$ i $T[S[j]] = j$ (en diem **cicle de validació**).

Definim també un vector S' que conté els objectes (la informació). Quan la clau k defineix un cicle de validació, $S'[T[k]]$ conté l'objecte.

Solució: operacions

- **inicialitzar**

```
cim = -1;
```

- **consultar.** Donada una clau k ,

```
if (S[T[k]] == k)
    return S'[T[k]];
else
    return NULL;
```

Solució: operacions

- **assignar.** Donat un objecte x amb clau k , si la clau no hi és,

```
++cim;  
S[cim] = k;  
S'[cim] = x;  
T[k] = cim;
```

- **esborrar.** Donada una clau k (suposant que la clau hi és), hem d'assegurar que no queda un "forat" a S .

```
S[T[k]] = S[cim];  
S'[T[k]] = S'[cim];  
T[S[T[k]]] = T[k];  
T[k] = 0;  
--cim;
```

Les **taules de dispersió** (*hash tables*) són estructures de dades eficients per implementar els diccionaris.

- Són generalitzacions dels vectors
- El temps en cas pitjor pot ser de $\Theta(n)$, però amb hipòtesis raonables el temps esperat serà $\Theta(1)$ en totes les operacions

S'han fet servir almenys des dels anys 1950s:

W. W. Peterson. Addressing for random access storage. *IBM Journal of Research and Development*, 1(2), Abril 1957.

Quan

- el nombre de claus utilitzades és petit en relació al nombre possible de claus o
- el nombre possible de claus és enorme

cal abandonar les taules d'accés directe. Llavors,

En lloc de fer servir la clau com a índex per accedir a la taula, **l'índex es calcula a partir de la clau.**

Taules de dispersió

Si es vol consultar un llibre a la biblioteca central de la Universitat de Karlsruhe, cal demanar el llibre amb antelació. Llavors, el personal el busca i el classifica en una habitació amb 100 prestatges d'acord amb la regla següent:

El llibre estarà col·locat en un prestatge numerat amb els dos últims díigits del carnet de la biblioteca de qui l'ha demanat.

Taules de dispersió

La biblioteca expedeix carnets des del 1825 amb números consecutius.

Qüestió

Per què hauríem de fer servir els dos últims dígits i no els dos primers?

Taules de dispersió

La biblioteca expedeix carnets des del 1825 amb números consecutius.

Qüestió

Per què hauríem de fer servir els dos últims dígits i no els dos primers?

Pista

La biblioteca podria rebre la visita d'un grup d'amics amb números de carnet semblants, com ara

- 001523
- 001525
- 001531
- 001570

Però no és tan probable que en algun moment molts usuaris tinguin els dos últims dígits idèntics.

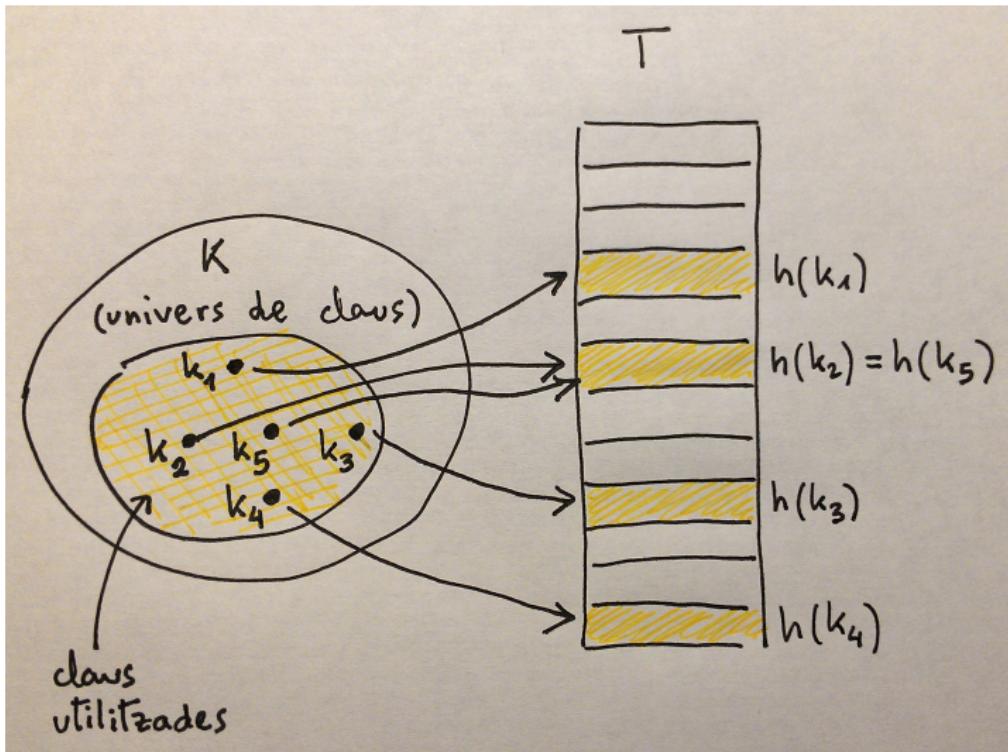
Suposem que volem emmagatzemar un màxim de n claus. Declarem una taula T de $m \leq n$ posicions.

- Amb **adreçament directe**, $m = n$ i l'element de clau k va a l'espai $T[k]$
- Amb **taules de dispersió**, $m < n$ i l'element va a l'espai $T[h(k)]$, on

$$h : K \rightarrow \{0, 1, \dots, m - 1\}$$

és la **funció de dispersió** (*hash function*) i $h(k)$, el **valor de dispersió** de k

Taules de dispersió

La situació en què dues claus diferents tenen el mateix valor de dispersió i, per tant, coincideixen en el mateix espai (com k_2 i k_5) se'n diu **col·lisió**.

Les col·lisions són **molt probables**.

Suposem que les nostres claus són els dies de l'any. Quanta gent ha d'haver-hi en una habitació perquè la probabilitat que almenys dues tinguin l'aniversari el mateix dia sigui del

- 1 100%?
- 2 50%?
- 3 99.9%?

Les col·lisions són **molt probables**.

Suposem que les nostres claus són els dies de l'any. Quanta gent ha d'haver-hi en una habitació perquè la probabilitat que almenys dues tinguin l'aniversari el mateix dia sigui del

- 1 100%? **367**
- 2 50%?
- 3 99.9%?

Les col·lisions són **molt probables**.

Suposem que les nostres claus són els dies de l'any. Quanta gent ha d'haver-hi en una habitació perquè la probabilitat que almenys dues tinguin l'aniversari el mateix dia sigui del

- 1 100%? **367**
- 2 50%? **23**
- 3 99.9%?

Les col·lisions són **molt probables**.

Suposem que les nostres claus són els dies de l'any. Quanta gent ha d'haver-hi en una habitació perquè la probabilitat que almenys dues tinguin l'aniversari el mateix dia sigui del

- 1 100%? **367**
- 2 50%? **23**
- 3 99.9%? **70**

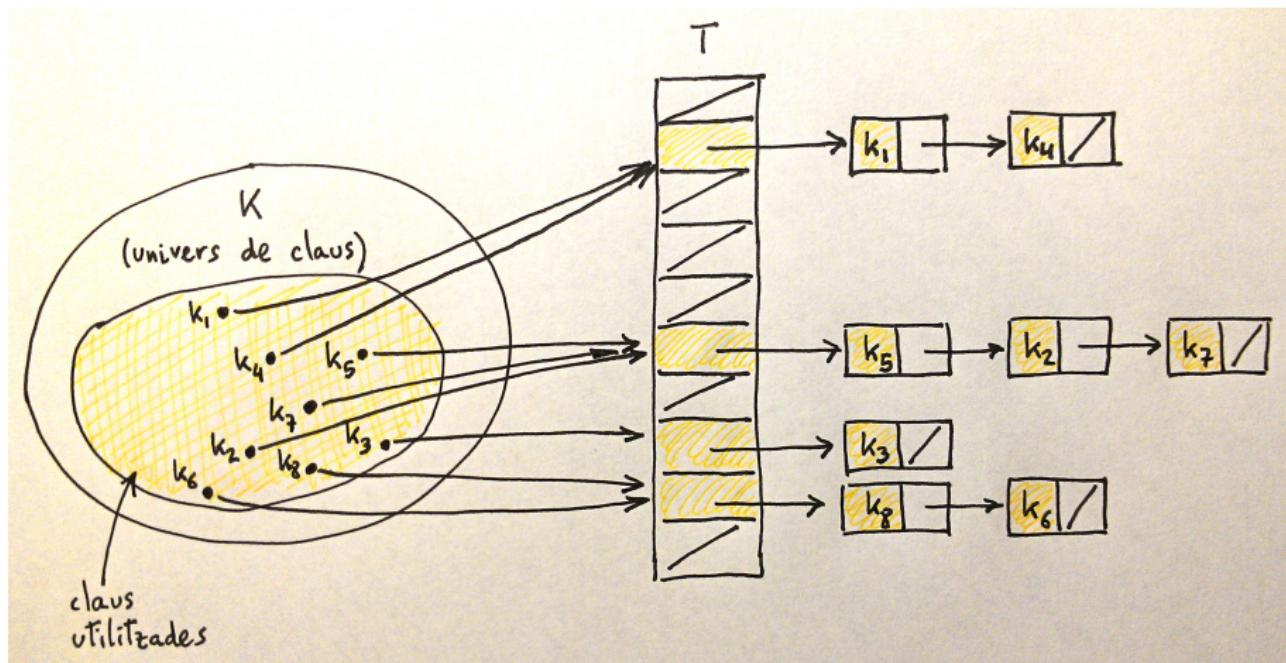
L'ideal seria evitar les col·lisions triant una bona funció de dispersió.

Algunes consideracions sobre la funció de dispersió:

- Ha de ser determinista però ha de semblar aleatòria
- Com que $|K| > m$, les col·lisions no es poden evitar
- Cal triar un mètode per resoldre les col·lisions

El mètode més simple per resoldre col·lisions és l'**encadenament**.

Col·lisions

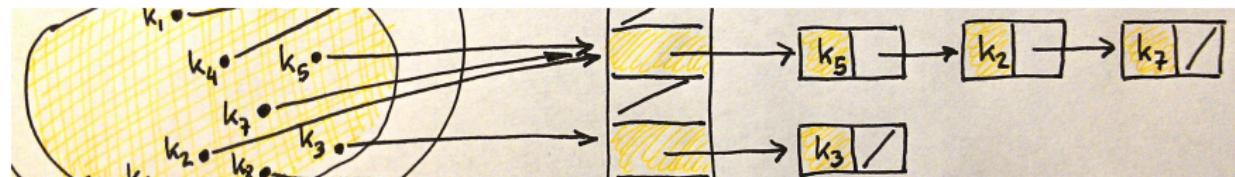

Resolució de col·lisions per **encadenament**. Cada entrada $T[j]$ conté una **llista encadenada** amb les claus amb valor de dispersió j .

Per exemple, $h(k_1) = h(k_4)$ i, per tant, $T[h(k_1)]$ apunta a k_1 seguit de k_4 .

Encadenament

En l'**encadenament** (o **encadenament separat**), els elements que tenen el mateix valor de dispersió es posen en una llista encadenada: $T[i]$ apunta al cap de la llista dels elements amb valor de dispersió $h(i)$.

El cost de fer **una consulta** és

- $\Theta(n)$ en el **cas pitjor**: quan tots els elements tenen el mateix valor de dispersió i formen una sola llista
- $\Theta(1)$ en el **cas mitjà**

Encadenament

Classe Dictionary: implementació (*Algorithms in C++, EDA*)

```
template <typename Key, typename Info>
class Dictionary {

private:

typedef pair<Key, Info> Pair;
typedef list<Pair> List;
typedef typename List::iterator iter;

vector<List> t; // Taula de dispersio
int n;           // Nombre de claus
int M;           // Nombre de posicions
```

Classe Dictionary: implementació

```
public:  
  
Dictionary (int M = 1009)  
: t(M), n(0), M(M) {}  
  
void assign (const Key& key, const Info& info) {  
    int h = hash(key) % M;  
    iter p = find(key, t[h]);  
    if (p != t[h].end())  
        p->second = info;  
    else {  
        t[h].push_back(Pair(key, info));  
        ++n;  
    }  
}
```

Encadenament

Classe Dictionary: implementació

```
void erase (const Key& key) {
    int h = hash(key) % M;
    iter p = find(key, t[h]);
    if (p != t[h].end()) {
        t[h].erase(p);
        --n;
    }
}
```

```
Info& query (const Key& key) {
    int h = hash(key) % M;
    iter p = find(key, t[h]);
    if (p != t[h].end())
        return p->second;
    else
        throw "Key does not exist";
}
```

Classe Dictionary: implementació

```
bool contains (const Key& key) {  
    int h = hash(key) % M;  
    iter p = find(key, t[h]);  
    return p != t[h].end();  
}  
  
int size () {  
    return n;  
}
```

El cas pitjor de les operacions assign, erase, query i contains és $\Theta(n)$.
El cost mitjà és $\Theta(1 + n/M)$.

Classe Dictionary: implementació

```
bool contains (const Key& key) {  
    int h = hash(key) % M;  
    iter p = find(key, t[h]);  
    return p != t[h].end();  
}  
  
int size () {  
    return n;  
}
```

El cas pitjor de les operacions assign, erase, query i contains és $\Theta(n)$.
El cost mitjà és $\Theta(1 + n/M)$.

Classe Dictionary: implementació

Els costos previs depenen del cost de fer una cerca, que és $\Theta(n)$ en cas pitjor i $\Theta(1 + n/M)$ en mitjana.

private:

```
static iter find (const Key& key, list<Pair>& L) {
    iter p = L.begin();
    while (p != L.end() and p->first != key)
        ++p;
    return p;
}
```

Exercici

Si K és el conjunt de totes les claus i m és el nombre de posicions de la taula de dispersió, quantes claus podem assegurar que col·lidiran a un mateix valor de dispersió si

- $|K| > m?$
- $|K| > 2m?$
- $|K| > 3m?$
- $|K| > nm?$

Solució

Si K és el conjunt de totes les claus i m és el nombre de posicions de la taula de dispersió, quantes claus podem assegurar que col·lidiran a un mateix valor de dispersió si

- $|K| > m?$ **2**
- $|K| > 2m?$
- $|K| > 3m?$
- $|K| > nm?$

Solució

Si K és el conjunt de totes les claus i m és el nombre de posicions de la taula de dispersió, quantes claus podem assegurar que col·lidiran a un mateix valor de dispersió si

- $|K| > m?$ 2
- $|K| > 2m?$ 3
- $|K| > 3m?$
- $|K| > nm?$

Solució

Si K és el conjunt de totes les claus i m és el nombre de posicions de la taula de dispersió, quantes claus podem assegurar que col·lidiran a un mateix valor de dispersió si

- $|K| > m?$ 2
- $|K| > 2m?$ 3
- $|K| > 3m?$ 4
- $|K| > nm?$

Solució

Si K és el conjunt de totes les claus i m és el nombre de posicions de la taula de dispersió, quantes claus podem assegurar que col·lidiran a un mateix valor de dispersió si

- $|K| > m?$ 2
- $|K| > 2m?$ 3
- $|K| > 3m?$ 4
- $|K| > nm?$ **n + 1**

Proposició

El cost en cas pitjor de fer una **cerca** (`find`) en l'esquema d'encadenament és $\Theta(n)$.

Corol·lari

El cost en cas pitjor de fer una **assignació**, un **esborrat** o una **consulta** (amb cerca prèvia) en l'esquema d'encadenament és $\Theta(n)$.

Encadenament: anàlisi del cas mitjà

Definició

Si T és una taula amb m posicions que conté n elements, el **factor de càrrega** per a T és $\alpha = n/m$ (nombre mitjà d'elements per posició).

Proposició

El cost en cas mitjà de fer una **cerca** (`find`) en l'esquema d'encadenament és $\Theta(1 + \alpha)$.

Demostració

Suposem que cerquem una clau k a T .

El cost esperat és $\Theta(1 + E[X])$, on X és la mida de $T[h(k)]$.

Definim la variable booleana $X_e = [h(e) = h(k)]$. Llavors,

$$E[X] = E\left[\sum_e X_e\right] = \sum_e E[X_e] = \sum_e \text{prob}(X_e = 1) = n \cdot (1/m).$$

Per tant, $\Theta(1 + E[X]) = \Theta(1 + n/m) = \Theta(1 + \alpha)$.

Encadenament: anàlisi del cas mitjà

Definició

Si T és una taula amb m posicions que conté n elements, el **factor de càrrega** per a T és $\alpha = n/m$ (nombre mitjà d'elements per posició).

Proposició

El cost en cas mitjà de fer una **cerca** (`find`) en l'esquema d'encadenament és $\Theta(1 + \alpha)$.

Demostració

Suposem que cerquem una clau k a T .

El cost esperat és $\Theta(1 + E[X])$, on X és la mida de $T[h(k)]$.

Definim la variable booleana $X_e = [h(e) = h(k)]$. Llavors,

$$E[X] = E\left[\sum_e X_e\right] = \sum_e E[X_e] = \sum_e \text{prob}(X_e = 1) = n \cdot (1/m).$$

Per tant, $\Theta(1 + E[X]) = \Theta(1 + n/m) = \Theta(1 + \alpha)$.

Encadenament: anàlisi del cas mitjà

Definició

Si T és una taula amb m posicions que conté n elements, el **factor de càrrega** per a T és $\alpha = n/m$ (nombre mitjà d'elements per posició).

Proposició

El cost en cas mitjà de fer una **cerca** (`find`) en l'esquema d'encadenament és $\Theta(1 + \alpha)$.

Demostració

Suposem que cerquem una clau k a T .

El cost esperat és $\Theta(1 + E[X])$, on X és la mida de $T[h(k)]$.

Definim la variable booleana $X_e = [h(e) = h(k)]$. Llavors,

$$E[X] = E\left[\sum_e X_e\right] = \sum_e E[X_e] = \sum_e \text{prob}(X_e = 1) = n \cdot (1/m).$$

Per tant, $\Theta(1 + E[X]) = \Theta(1 + n/m) = \Theta(1 + \alpha)$.

Encadenament: anàlisi del cas mitjà

Definició

Si T és una taula amb m posicions que conté n elements, el **factor de càrrega** per a T és $\alpha = n/m$ (nombre mitjà d'elements per posició).

Proposició

El cost en cas mitjà de fer una **cerca** (`find`) en l'esquema d'encadenament és $\Theta(1 + \alpha)$.

Demostració

Suposem que cerquem una clau k a T .

El cost esperat és $\Theta(1 + E[X])$, on X és la mida de $T[h(k)]$.

Definim la variable booleana $X_e = [h(e) = h(k)]$. Llavors,

$$E[X] = E\left[\sum_e X_e\right] = \sum_e E[X_e] = \sum_e \text{prob}(X_e = 1) = n \cdot (1/m).$$

Per tant, $\Theta(1 + E[X]) = \Theta(1 + n/m) = \Theta(1 + \alpha)$.

Encadenament: anàlisi del cas mitjà

Definició

Si T és una taula amb m posicions que conté n elements, el **factor de càrrega** per a T és $\alpha = n/m$ (nombre mitjà d'elements per posició).

Proposició

El cost en cas mitjà de fer una **cerca** (`find`) en l'esquema d'encadenament és $\Theta(1 + \alpha)$.

Demostració

Suposem que cerquem una clau k a T .

El cost esperat és $\Theta(1 + E[X])$, on X és la mida de $T[h(k)]$.

Definim la variable booleana $X_e = [h(e) = h(k)]$. Llavors,

$$E[X] = E\left[\sum_e X_e\right] = \sum_e E[X_e] = \sum_e \text{prob}(X_e = 1) = n \cdot (1/m).$$

Per tant, $\Theta(1 + E[X]) = \Theta(1 + n/m) = \Theta(1 + \alpha)$.

Proposició

El cost en cas mitjà de fer una **cerca** (`find`) en l'esquema d'encadenament és $\Theta(1 + \alpha)$.

Corol·lari

El cost en cas mitjà de fer una **assignació**, un **esborrat** o una **consulta** (amb cerca prèvia) en l'esquema d'encadenament és $\Theta(1 + \alpha)$.

Exemple

Volem emmagatzemar la informació de matrícula dels alumnes:

- Si un nom té ≤ 20 caràcters, l'espai de possibles claus és de $\approx 27^{20}$
- El nombre màxim d'alumnes nous és de $n = 300$

Definim un vector de $m = 300$ posicions, de manera que, en mitjana, cada llista de sinònims tindrà talla ≈ 1 i les operacions, cost $\Theta(1)$.

Però com triem la funció de dispersió?

Les claus seran sempre nombres naturals. Si no ho són, s'interpreten com a naturals.

Exemple

Donada una cadena de caràcters, l'interpretem com un natural.

Donada la cadena CLRS:

- valors en ASCII: C= 67, L= 76, R= 82, S= 83
- hi ha 128 caràcters en ASCII
- per tant, CLRS es transforma en el natural

$$\begin{aligned} 67 \cdot 128^3 + 76 \cdot 128^2 + 82 \cdot 128^1 + 83 \cdot 128^0 \\ = 141.764.947 \end{aligned}$$

El mètode de la divisió

Dispersem una clau k en una de les m posicions a través de la funció

$$h(k) = k \bmod m$$

- **Exemple:** si la taula té mida $m = 12$ i $k = 100$, llavors $h(k) = 4$
- **Avantatge:** és força ràpid
- **Desavantatge:** cal evitar certs valors de m com 2^i
- **Bones tries per a m :** primers no gaire propers a potències de 2

Exemple 1

Volem una taula de dispersió amb les col·lisions resoltes per encadenament, que emmagatzemi unes $n = 2000$ cadenes de caràcters. No ens fa res examinar uns 3 elements en una cerca fallida.

Per tant, triem una taula de mida

$$m = 701.$$

Triem 701 perquè és un primer $\approx 2000/3$ i no és proper a una potència de 2.

La funció de dispersió serà

$$h(k) = k \bmod 701.$$

Funcions de dispersió

Exemple 2: Factor de càrrega més petit

Volem una taula de dispersió amb encadenament per emmagatzemar $n = 2000$ cadenes de caràcters. Ens està bé examinar uns 2 elements en una cerca fallida.

Per tant, triem una taula de mida

$$m = 1009.$$

Triem 1009 perquè és un primer $\approx 2000/2$.

La funció de dispersió serà

$$h(k) = k \bmod 1009.$$

Funcions de dispersió

Exemple 3: Mantenir el factor de càrrega petit

Ara volem emmagatzemar 18000 cadenes de caràcters addicionals. Ens està bé examinar uns 5 elements en una cerca fallida.

Per tant, triem una taula de mida

$$m = 4001.$$

Triem 4001 perquè és un primer $\approx 20000/5$.

Fem una redispersió de les cadenes antigues i inserim les noves amb la funció de dispersió

$$h(k) = k \bmod 4001.$$

El mètode de la multiplicació

Per dispersar una clau k en una de les m posicions:

- ① multipliquem k per una constant A t.q. $0 < A < 1$ i n'extraiem la part fraccional
- ② llavors, multipliquem el valor per m i prenem la part baixa

$$h(k) = \lfloor m(kA \bmod 1) \rfloor = \lfloor m(kA - \lfloor kA \rfloor) \rfloor$$

- **Avantatge:** el valor de m no és crític
- **Desavantage:** és més lent que el mètode de divisió
- **Bones tries per a m :** potències de 2 (fan la implementació fàcil)
- **Bona tria per a A :** Knuth suggereix $A \approx (\sqrt{5} - 1)/2 = 0,6180339887\dots$

Exemple

En una taula de dispersió amb $m = 1024$, $k = 123$ i $A = 0,61803399$, tenim

$$\begin{aligned} h(k) &= \lfloor 1024 \cdot (123 \cdot A - \lfloor 123 \cdot A \rfloor) \rfloor \\ &= \lfloor 1024 \cdot (76,0181808 - 76) \rfloor \\ &= \lfloor 1024 \cdot 0,0181808 \rfloor = 18. \end{aligned}$$

Una alternativa a l'encadenament és l'**adreçament obert**:

- tots els elements s'emmagatzemen en la mateixa taula
- quan cerquem un element, examinem les posicions de manera sistemàtica fins a trobar-lo
- no hi ha apuntadors a posicions de la mateixa taula
- la funció de dispersió té dos paràmetres: la clau i la “prova” de posició

$$h : K \times \{0, 1, \dots, m - 1\} \rightarrow \{0, 1, \dots, m - 1\}$$

Per a una clau k , la seqüència de proves és

$$(h(k, 0), h(k, 1), \dots, h(k, m - 1))$$

Tema 3. Diccionaris

1 TAD Diccionari

2 Taules de dispersió

- Taules d'accés directe
- Taules de dispersió
- Col·lisions
- Encadenament
- Funcions de dispersió

3 Arbres

- Definicions i terminologia

4 Arbres binaris de cerca

- Implementació (ABC)

5 Arbres AVL

- Implementació (AVL)
- Alçària d'un AVL

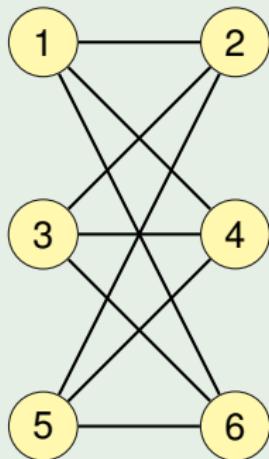
Definicions i terminologia

Definició

Un **graf** és un parell (V, E) on:

- V és un conjunt finit (**vèrtexs**)
- E és un conjunt de parells no ordenats de vèrtexs (**arestes**)

Exemple: graf connex i cíclic

- **Connex**: hi ha un camí entre dos vèrtexs qualssevol
- **Cíclic**: hi ha cicles com $1 \rightarrow 2 \rightarrow 5 \rightarrow 4 \rightarrow 1$

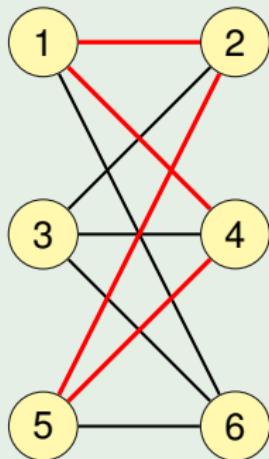
Definicions i terminologia

Definició

Un **graf** és un parell (V, E) on:

- V és un conjunt finit (**vèrtexs**)
- E és un conjunt de parells no ordenats de vèrtexs (**arestes**)

Exemple: graf connex i cíclic

- **Connex**: hi ha un camí entre dos vèrtexs qualssevol
- **Cíclic**: hi ha cicles com $1 \rightarrow 2 \rightarrow 5 \rightarrow 4 \rightarrow 1$

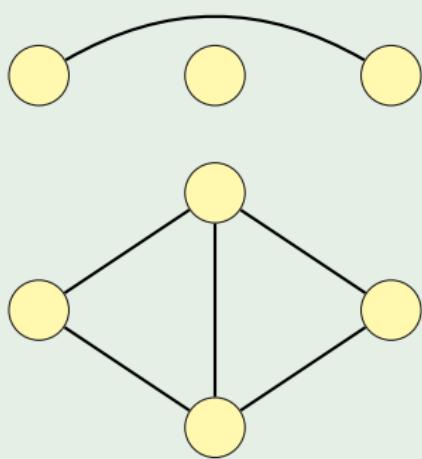
Definicions i terminologia

Definició

Un **graf** és un parell (V, E) on:

- V és un conjunt finit (**vèrtexs**)
- E és un conjunt de parells no ordenats de vèrtexs (**arestes**)

Exemple: graf inconnex i cíclic

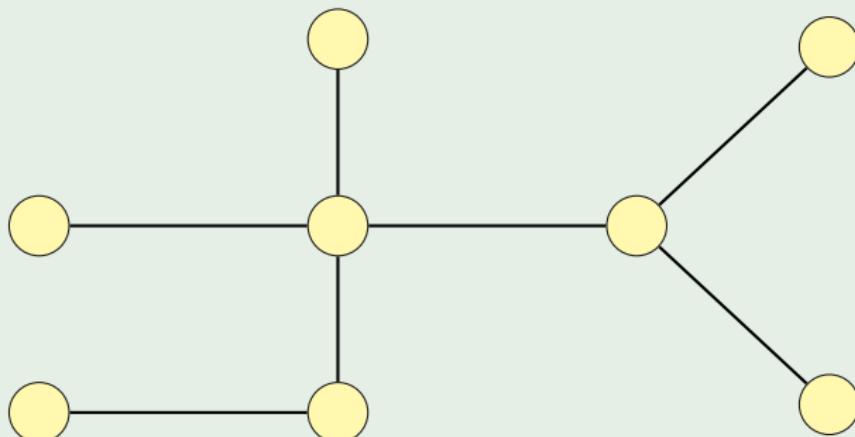

Definicions i terminologia

Definició

Un **arbre** és un graf connex i acíclic.

Exemple: arbre

Definicions i terminologia

Teorema

Sigui $G = (V, E)$ un graf i siguin $n = |V|$ i $m = |E|$.

Les afirmacions següents són equivalents:

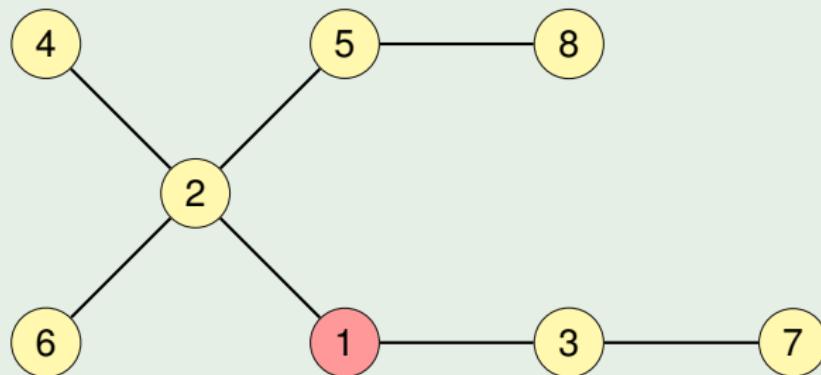
- ① G és un **arbre**
- ② Tot parell de vèrtexs de G estan units per un **camí únic**
- ③ G és connex i $m = n - 1$
- ④ G és connex però, si s'hi elimina una aresta, s'obté un graf inconnex
- ⑤ G és acíclic i $m = n - 1$
- ⑥ G és acíclic però, si s'hi afegeix una aresta, s'obté un graf cíclic

Definicions i terminologia

Definició

Un **arbre arrelat** és un arbre amb un vèrtex distingit.

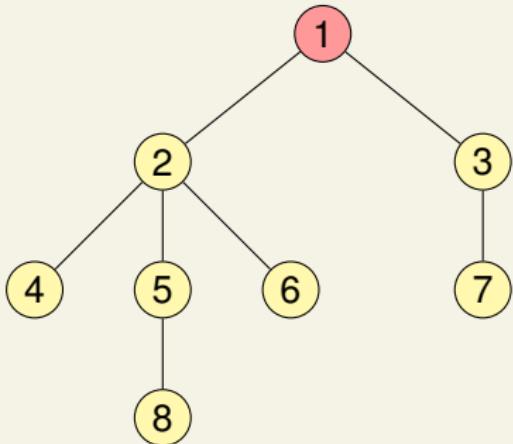
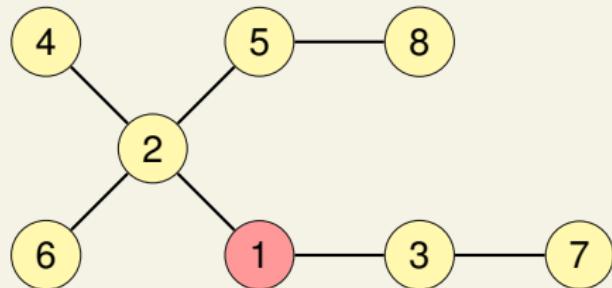
Exemple: arbre arrelat

Definicions i terminologia

Representació

Representarem els arbres arrelats amb el vèrtex distingit a dalt.

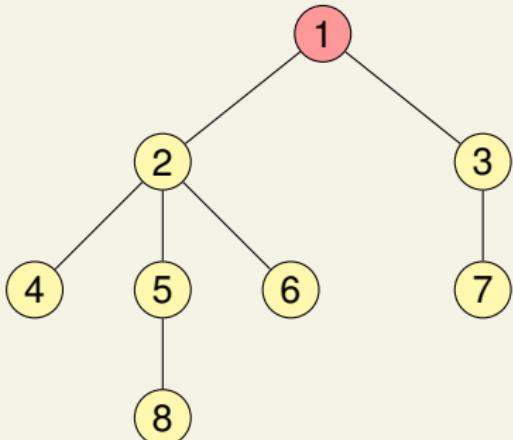
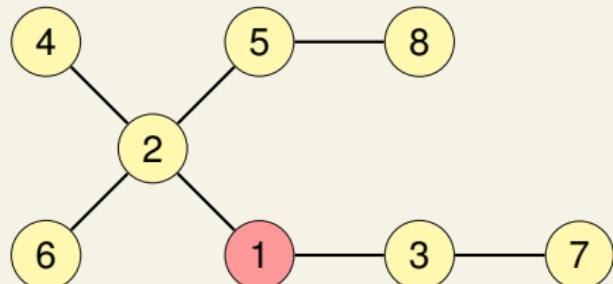
Terminologia

En aquest tema, per *arbre* entendrem *arbre arrelat*.

Definicions i terminologia

Representació

Representarem els arbres arrelats amb el vèrtex distingit a dalt.

Terminologia

En aquest tema, per *arbre* entendrem *arbre arrelat*.

Definicions i terminologia

Terminologia pròpia dels arbres

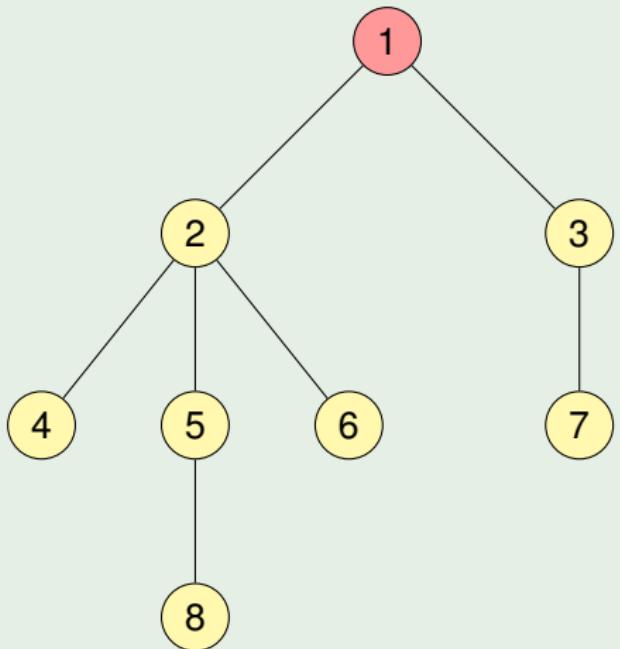
Els vèrtexs s'anomenen **nodes**. El node distingit s'anomena **arrel**.

Sigui x un node d'un arbre T amb arrel r :

- tot node y en el camí de r a x és un **predecessor** de x
- si y és un predecessor de x , llavors x és un **descendent** de y
- si y és un predecessor de x i existeix l'aresta $\{y, x\}$ a T , llavors y és el **pare** de x i x és el **fill** de y
- el pare del pare de x s'anomena **avi** de x ; si y és l'avi de x , llavors x és el **nét** de y
- dos nodes amb el mateix pare s'anomenen **germans**
- un node sense fills es diu que és una **fulla**
- si un node no és una fulla, es diu que és un **node intern**
- l'**alçària** de T és la màxima distància (nombre d'arestes d'un camí) entre l'arrel i una fulla

Definicions i terminologia

Exemple

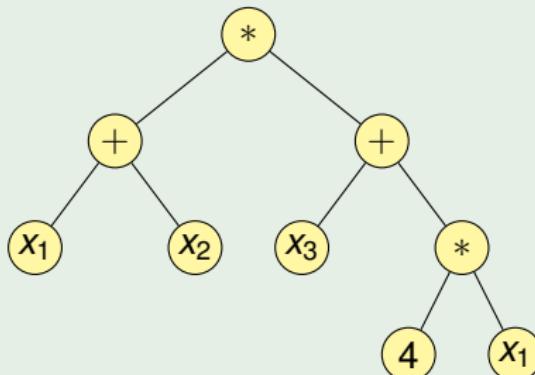

- l'arrel és 1
- 3 és un node intern
- 7 és una fulla
- 2 és pare de 5
- 8 és nét de 2
- els predecessors de 8 són 5, 2 i 1
- els successors de 2 són 4, 5, 6 i 8
- 4, 5, 6 són germans
- l'arbre té alçària 3

Definicions i terminologia

Exemple

Arbre que representa l'expressió $(x_1 + x_2) * (x_3 + 4 * x_1)$:

En l'exemple anterior, cada node té un màxim de dos fills. Si les operacions no fossin commutatives, seria important diferenciar entre el fill esquerre i el fill dret.

Definicions i terminologia

Definició

Un **arbre binari** és un arbre arrelat on cada node té un màxim de dos fills, que es diferencien com a **fill esquerre** i **fill dret**.

Definicions i terminologia

Definició

Un **arbre binari** és un arbre arrelat on cada node té un màxim de dos fills, que es diferencien com a **fill esquerre** i **fill dret**.

També es poden definir els arbres binaris de manera recursiva.

Definició

Un **arbre binari** és una estructura formada sobre un conjunt finit de nodes que:

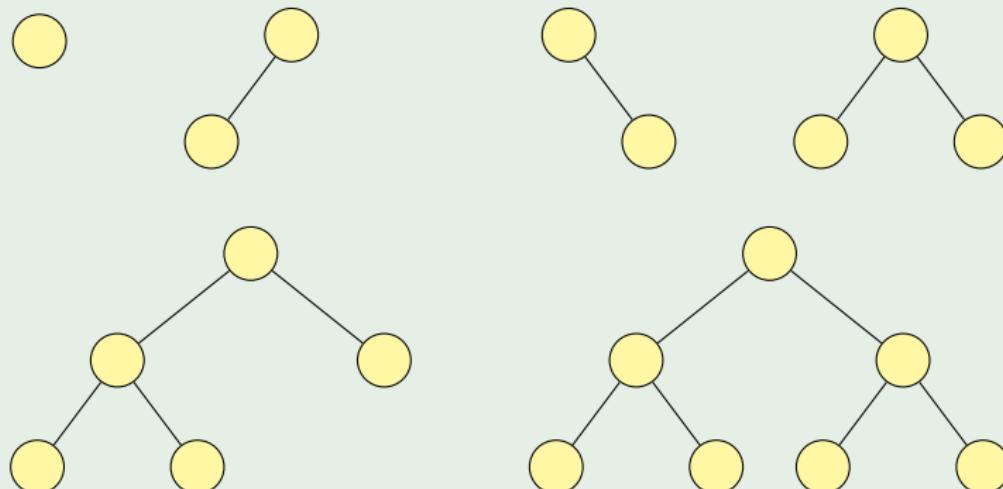
- no conté cap node o
- està formada per tres conjunts de nodes: l'**arrel**, un arbre binari anomenat **subarbre esquerre** i un arbre binari anomenat **subarbre dret**

Definicions i terminologia

Definició

Un **arbre binari** és un arbre arrelat on cada node té un màxim de dos fills, que es diferencien com a **fill esquerre** i **fill dret**.

Exemple

Tema 3. Diccionaris

1 TAD Diccionari

2 Taules de dispersió

- Taules d'accés directe
- Taules de dispersió
- Col·lisions
- Encadenament
- Funcions de dispersió

3 Arbres

- Definicions i terminologia

4 Arbres binaris de cerca

- Implementació (ABC)

5 Arbres AVL

- Implementació (AVL)
- Alçària d'un AVL

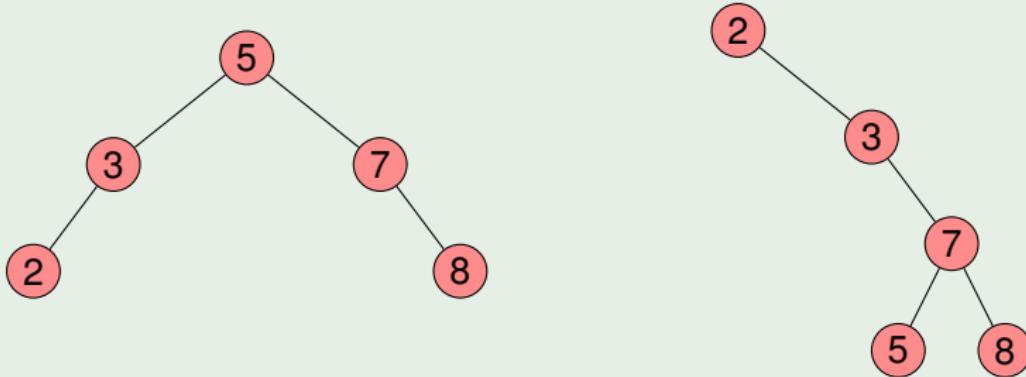
Introducció

Definició

Un **arbre binari de cerca** (ABC, *Binary Search Tree* o BST en anglès) és un arbre binari que té una clau associada a cada node i que compleix la propietat que la clau de cada node és

- més gran que la de tots els nodes del seu subarbre esquerre i
- més petita que la de tots els nodes del seu subarbre dret

Exemple

Operacions dels diccionaris en els ABC:

- Les **operacions bàsiques dels diccionaris** (**consultar, assignar, esborrar**) es poden fer en temps proporcional a l'alçària
- L'**alçària esperada** d'un ABC de n nodes és de $\Theta(\log n)$
- Per tant, les operacions bàsiques tenen un **cost mitjà** de $\Theta(\log n)$
- L'**alçària màxima** d'un ABC de n nodes és de $\Theta(n)$
- Per tant, els costos de les operacions bàsiques són $\Theta(n)$ en cas pitjor

La propietat dels ABC permet implementar altres operacions com

- 1 fer la **llista ordenada** dels elements en temps $\Theta(n)$
- 2 trobar el **mínim** o el **màxim** en temps mitjà $\Theta(\log n)$
- 3 trobar l'**anterior** o el **següent** d'un element donat en temps mitjà $\Theta(\log n)$

Llista ordenada dels elements d'un ABC

- 1 Per fer la llista ordenada dels elements d'un ABC, n'hi ha prou a fer un recorregut inordre de l'arbre:

RECORREGUT-INORDRE(x)

if $x \neq \text{NUL}$ **llavors**

RECORREGUT-INORDRE(esquerre(x))

escriure clau(x)

RECORREGUT-INORDRE(dret(x))

Llista ordenada dels elements d'un ABC

- 1 Per fer la llista ordenada dels elements d'un ABC, n'hi ha prou a fer un recorregut inordre de l'arbre:

RECORREGUT-INORDRE(x)

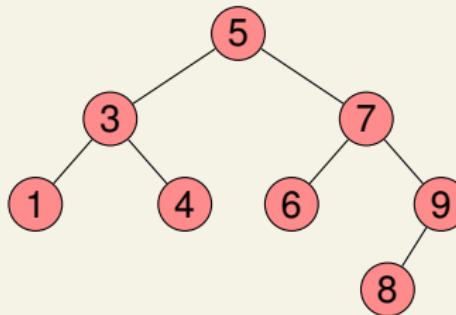
if $x \neq \text{NUL}$ **llavors**

RECORREGUT-INORDRE(esquerre(x))

escriure clau(x)

RECORREGUT-INORDRE(dret(x))

El recorregut inordre de l'ABC següent és: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9.

Llista ordenada dels elements d'un ABC

- 1 Per fer la llista ordenada dels elements d'un ABC, n'hi ha prou a fer un recorregut inordre de l'arbre:

RECORREGUT-INORDRE(x)

if $x \neq \text{NUL}$ **llavors**

RECORREGUT-INORDRE(esquerre(x))

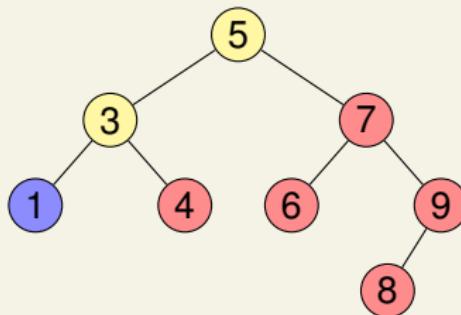
escriure clau(x)

RECORREGUT-INORDRE(dret(x))

Com que cada node es visita un cop, el cost és $\Theta(n)$.

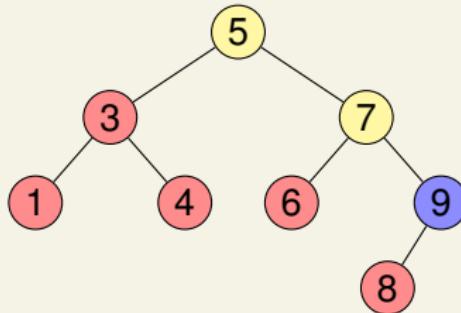
Trobar el mínim i el màxim d'un ABC

2 Mínim

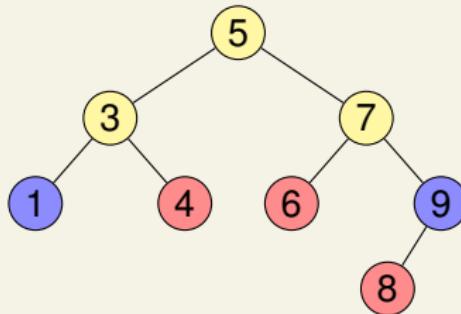
Trobar el mínim i el màxim d'un ABC

2 Màxim

Trobar el mínim i el màxim d'un ABC

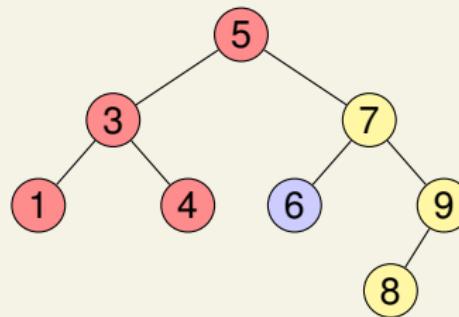
2 Mínim o màxim

El cost mitjà correspon a l'alçària esperada de l'arbre: $\Theta(\log n)$.

Trobar l'anterior o el següent d'un element en un ABC

- ③ Següent de 5: el mínim del seu subarbre dret

Llavors, el cost mitjà és $\Theta(\log n)$.

Exercici

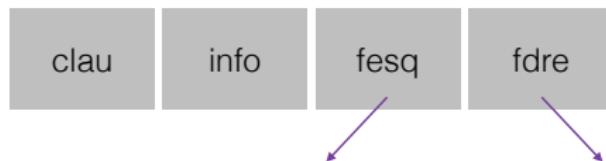
Demostreu que un ABC amb n nodes es pot reestructurar de manera que tingui alçària $\lfloor \log n \rfloor$. Per què una alçària més petita és insuficient?

Implementació (ABC)

Implementació: *Algoritmes en C++ (EDA)*, J. Petit, S. Roura, A. Atserias.

Representació:

- Un **node** és:

- Un **diccionari** implementat amb un ABC té dos camps:
  - el nombre de nodes de l'ABC
  - un apuntador a l'arrel de l'ABC

Els **costos** que es donen:

- es refereixen al cas pitjor
- depenen de n , que és el camp del mateix nom del diccionari
(nombre d'elements)

Implementació (ABC)

Definició de Diccionari i Node

Un **Node** emmagatzema una clau, la seva informació associada i apuntadors a dos altres nodes.

```
template <typename Clau, typename Info>
class Diccionari {
private:
struct Node {
    Clau clau;
    Info info;
    Node* fesq; // Apuntador al fill esquerre
    Node* fdre; // Apuntador al fill dret
    Node (const Clau& c, const Info& i, Node* fe, Node* fd)
        : clau(c), info(i), fesq(fe), fdre(fd) { }
};

int n;           // Nombre d'elements de l'ABC
Node* arrel;   // Apuntador a l'arrel de l'ABC
```

Implementació (ABC): funcions públiques

Constructores de creació i còpia / Destructora

Crear Diccionari: $\Theta(1)$.

```
Diccionari () {  
    n = 0;  
    arrel = null;  
}
```

Fer una còpia: $\Theta(n)$.

```
Diccionari (const Diccionari& d) {  
    n = d.n;  
    arrel = copia(d.arrel);  
}
```

Destructora: $\Theta(n)$.

```
~Diccionari () {  
    alliberar(arrel);  
}
```

Constructora d'assignació

Redefinició de l'assignació: $\Theta(n + d \cdot n)$.

```
Diccionari& operator= (const Diccionari& d) {
    if (&d != this) {
        alliberar(arrel);
        n = d.n;
        arrel = copia(d.arrel);
    }
    return *this;
}
```

Assignar i esborrar

Assignar a clau el valor info: $\Theta(n)$.

```
void assignar (const Clau& clau, const Info& info) {  
    assignar(arrel, clau, info);  
}
```

Esborrar clau i la informació associada (si no hi és, no canvia): $\Theta(n)$.

```
void esborrar (const Clau& clau) {  
    esborrar_3(arrel, clau);  
}
```

Implementació (ABC): funcions públiques

Consultes

Donada una clau, retornar la referència a la informació associada: $\Theta(n)$.

```
Info& consultar (const Clau& clau) {
    if (Node* p = cerca(arrel, clau)) {
        return p->info;
    } else {
        throw ErrorPrec("La clau no era present");
    }
}
```

Indicar si la clau hi és o no present: $\Theta(n)$.

```
bool present (const Clau& clau) {
    return cerca(arrel, clau) != null;
}
```

Retornar la talla del diccionari: $\Theta(1)$.

```
int talla () {
    return n; }
```

Suposarem que l'arbre a tractar (apuntat per p) té

- s nodes
- alçària h

Els costos en cas pitjor vindran donats per $\Theta(s)$ o $\Theta(h)$.

Implementació (ABC): funcions privades

Esborrar

Eliminar l'arbre apuntat per p: $\Theta(s)$.

```
static void alliberar (Node* p) {
    if (p) {
        alliberar(p->esq);
        alliberar(p->fdre);
        delete p;
    }
}
```

Copiar

Retornar un apuntador a una còpia de l'arbre apuntat per p: $\Theta(s)$.

```
static Node* copia (Node* p) {
    return p ? new Node(p->clau, p->info,
                         copia(p->fesq), copia(p->fdre))
             : null;
}
```

Implementació (ABC): funcions privades

Cerca

Retornar un apuntador al node de l'arbre apuntat per `p` que conté `clau` (o `null` si no hi és): $\Theta(h)$.

```
static Node* cerca (Node* p, const Clau& clau) {
    if (p) {
        if (clau < p->clau) {
            return cerca(p->fesq, clau);
        } else if (clau > p->clau) {
            return cerca(p->fdre, clau);
        }
    }
    return p;
}
```

La cerca es fa descendint pels subarbres adequats fent ús de la propietat dels ABC.

Implementació (ABC): funcions privades

Assignar

Assignar `info` a `clau` si la clau és al subarbre apuntat per `p`; si no hi és, afegir un nou node amb `clau` i `info`: $\Theta(h)$.

```
void assignar
    (Node*& p, const Clau& clau, const Info& info) {
    if (p) {
        if (clau < p->clau) {
            assignar(p->fesq, clau, info);
        } else if (clau > p->clau) {
            assignar(p->fdre, clau, info);
        } else {
            p->info = info;
        }
    } else {
        p = new Node(clau, info, 0, 0);
        ++n;
    }
}
```

Implementació (ABC): funcions privades

Mínim (recursiu)

Retornar un apuntador al node que conté el valor mínim en el subarbre apuntat per p (suposant que p no és nul): $\Theta(h)$.

```
static Node* minim (Node* p) {
    return p->fesq ? minim(p->fesq) : p;
}
```

Màxim (iteratiu)

Retornar un apuntador al node que conté el valor màxim en el subarbre apuntat per p (suposant que p no és nul): $\Theta(h)$.

```
static Node* maxim (Node* p) {
    while (p->fdre) p = p->fdre;
    return p;
}
```

Implementació (ABC): funcions privades

Esborrar (1)

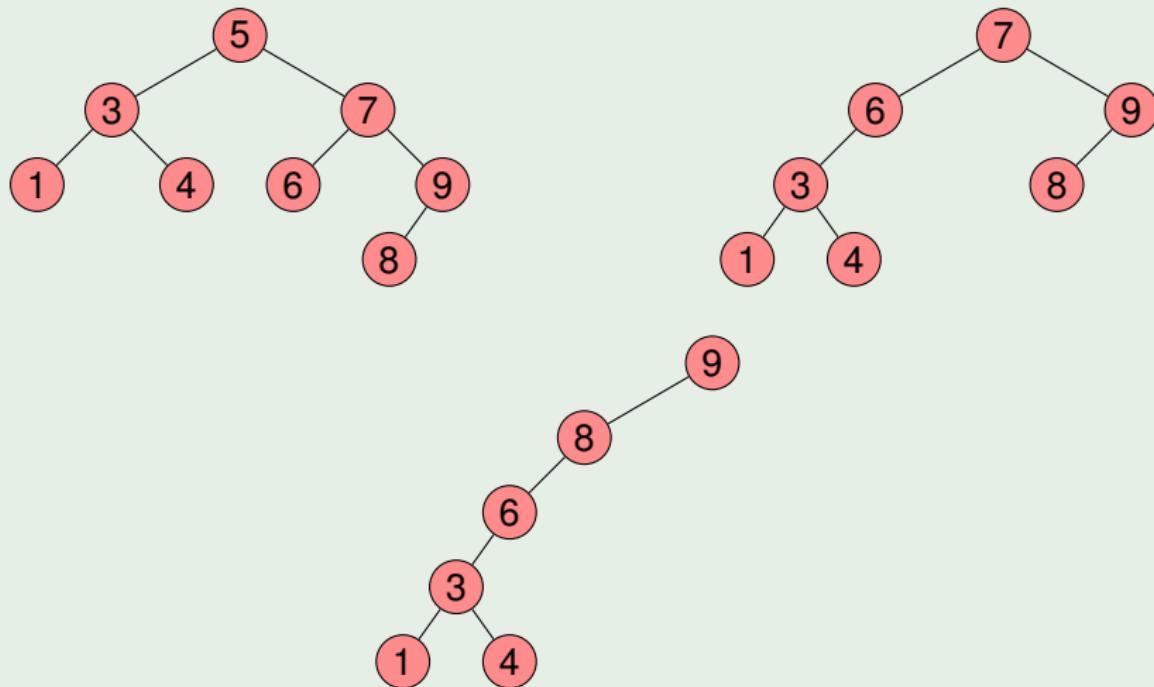
Esborrar el node que conté `clau` en el subarbre apuntat per `p`: $\Theta(h)$.
Es penja el subarbre esquerre del mínim del subarbre dret.

```
void esborrar_1 (Node*& p, const Clau& clau) {
    if (p) {
        if (clau<p->clau) {
            esborrar_1(p->fesq, clau);
        } else if (clau>p->clau) {
            esborrar_1(p->fdre, clau);
        } else {
            Node* q = p;
            if (!p->fesq) p = p->fdre;
            else if (!p->fdre) p = p->fesq;
            else {
                Node* m = minim(p->fdre);
                m->fesq = p->fesq;
                p = p->fdre; }
            delete q; --n;
        } } }
```

Implementació (ABC): funcions privades

Exemple

Esborrat del 5 i el 7. Els arbres es degraden aviat.

Implementació (ABC): funcions privades

Esborrar (2)

Esborrar el node que conté `clau` en el subarbre apuntat per `p`: $\Theta(h)$.

Es copia el mínim del subarbre dret al node esborrat i després s'esborra.

```
void esborrar_2 (Node*& p, const Clau& clau) {
    if (p) {
        if (clau < p->clau) {
            esborrar_2(p->fesq, clau);
        } else if (clau > p->clau) {
            esborrar_2(p->fdre, clau);
        } else if (!p->fesq) {
            Node* q = p; p = p->fdre; delete q; --n;
        } else if (!p->fdre) {
            Node* q = p; p = p->fesq; delete q; --n;
        } else {
            Node* m = minim(p->fdre);
            p->clau = m->clau; p->info = m->info;
            esborrar_2(p->fdre, m->clau);
        }
    }
}
```

Implementació (ABC): funcions privades

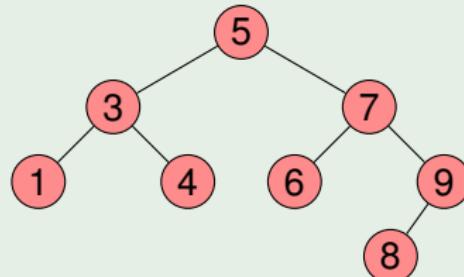
Esborrar (2)

Inconvenient: es copien claus i informació, més costós que copiar apuntadors.

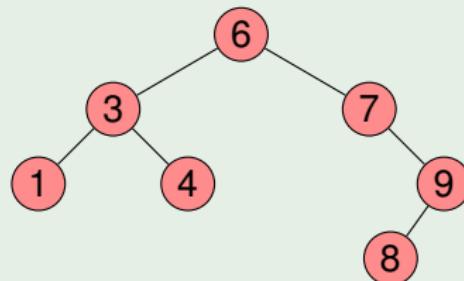
```
void esborrar_2 (Node*& p, const Clau& clau) {
    if (p) {
        if (clau < p->clau) {
            esborrar_2(p->fesq, clau);
        } else if (clau > p->clau) {
            esborrar_2(p->fdre, clau);
        } else if (!p->fesq) {
            Node* q = p; p = p->fdre; delete q; --n;
        } else if (!p->fdre) {
            Node* q = p; p = p->fesq; delete q; --n;
        } else {
            Node* m = minim(p->fdre);
            p->clau = m->clau; p->info = m->info;
            esborrar_2(p->fdre, m->clau);
        }
    }
}
```

Exemple

Donat l'arbre

n'esborrem l'arrel

Implementació (ABC): funcions privades

Esborrar (3)

Esborrar el node que conté `clau` en el subarbre apuntat per `p`: $\Theta(h)$.

Es copia el mínim del subarbre dret al node esborrat i després s'esborra.

```
void esborrar_3 (Node*& p, const Clau& clau) {
    if (p) {
        if (clau<p->clau) {
            esborrar_3(p->fesq, clau);
        } else if (clau>p->clau) {
            esborrar_3(p->fdre, clau);
        } else {
            Node* q = p;
            if (!p->fesq) p = p->fdre;
            else if (!p->fdre) p = p->fesq;
            else {Node* m = esborrar_minim(p->fdre);
                   m->fesq = p->fesq; m->fdre = p->fdre;
                   p = m;}
            delete q; --n; } } }
```

Implementació (ABC): funcions privades

Esborrar mínim

Esborrar i retornar el node que conté l'element mínim de p: $\Theta(h)$.

```
Node* esborrar_minim (Node*& p) {  
    if (p->fesq) {  
        return esborrar_minim(p->fesq);  
    } else {  
        Node* q = p;  
        p = p->fdre;  
        return q;  
    } }
```

Exercici

Canvieu la implementació dels ABCs perquè:

- ① el temps requerit per a les operacions minim i maxim sigui $O(1)$ en lloc de $O(h)$ sense que això afecti al temps de la resta d'operacions
- ② es puguin implementar dues operacions noves succ i pred (que retornen, respectivament, el successor i el predecessor d'una clau donada) en temps $O(1)$ sense que això afecti al temps de la resta d'operacions

Tema 3. Diccionaris

1 TAD Diccionari

2 Taules de dispersió

- Taules d'accés directe
- Taules de dispersió
- Col·lisions
- Encadenament
- Funcions de dispersió

3 Arbres

- Definicions i terminologia

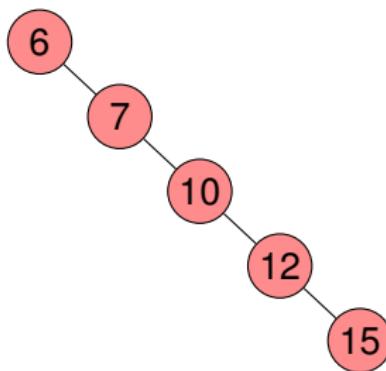
4 Arbres binaris de cerca

- Implementació (ABC)

5 Arbres AVL

- Implementació (AVL)
- Alçària d'un AVL

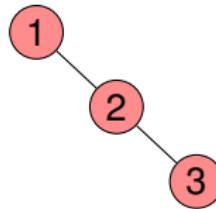
En els **arbres binaris de cerca**, hem vist que el cost de les operacions és $\Theta(h)$, on h és l'alçària. Però h pot coincidir amb el nombre de nodes:

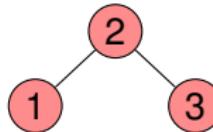
Per tant, el cost en cas pitjor és de $\Theta(n)$, on n és el nombre de nodes.

Per millorar el cost lineal es poden fer dues coses:

- demostrar que si en un ABC s'insereixen els elements de forma aleatòria, l'alçària és $\approx \log n$
- fer les insercions i els esborrats de manera que l'alçària es mantingui en $\approx \log n$. En comptes de tenir

tindríem

Com mantenir els subarbres equilibrats?

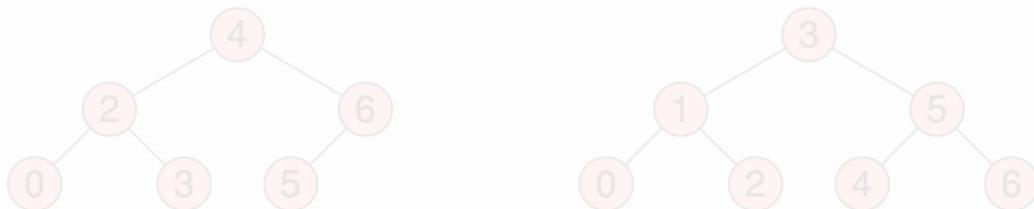
- 1 Forçant que l'ABC sigui **complet**.

Un arbre complet és aquell que té tots els nivells plens tret, potser, de l'últim, on els nodes són el més a l'esquerra possible.

Però afegir un element pot ser massa costós.

Exemple

Per afegir l'element 1 en el primer arbre, cal canviar-ho gairebé tot.

Com mantenir els subarbres equilibrats?

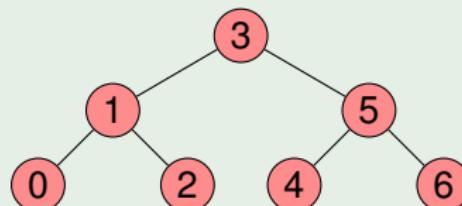
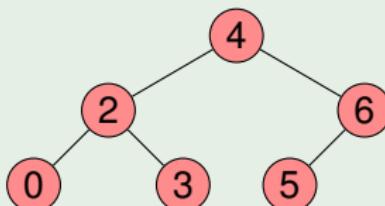
1 Forçant que l'ABC sigui **complet**.

Un arbre complet és aquell que té tots els nivells plens tret, potser, de l'últim, on els nodes són el més a l'esquerra possible.

Però afegir un element pot ser massa costós.

Exemple

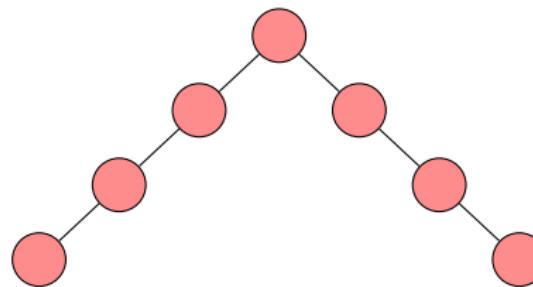
Per afegir l'element 1 en el primer arbre, cal canviar-ho gairebé tot.

Com mantenir els subarbres equilibrats?

- ② Demanant que els dos subarbres de l'arrel tinguin la **mateixa alçària**.

Però és una condició insuficient: el cost de les operacions bàsiques en l'arbre següent és $\approx n/2$:

Com mantenir els subarbres equilibrats?

- ③ Permetent un **petit desequilibri** en les alçàries dels subarbres esquerre i dret: una diferència màxima d'1.

Però cal fer-ho per a tots els nodes!

Definició

Un arbre binari està **equilibrat** si

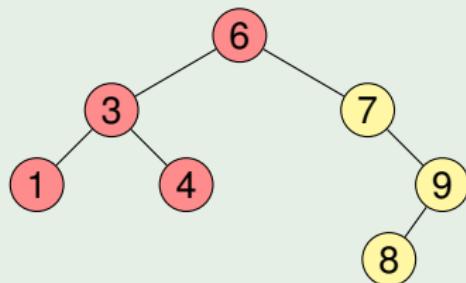
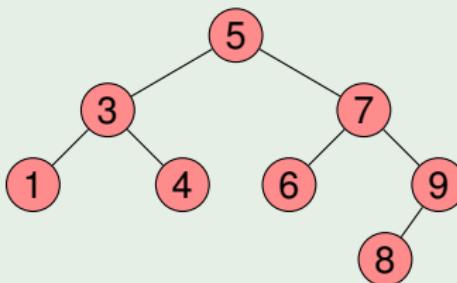
- és buit o
- la diferència d'alçàries dels seus subarbres és com a màxim d'1 i els seus subarbres també estan equilibrats

Introduction

Els ABC amb la condició d'equilibri s'anomenen **arbres AVL**.

Exemple

L'arbre de l'esquerra està equilibrat, però si n'esborrem l'arrel com en els ABC, deixarà d'estar equilibrat.

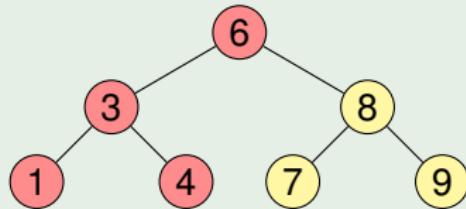
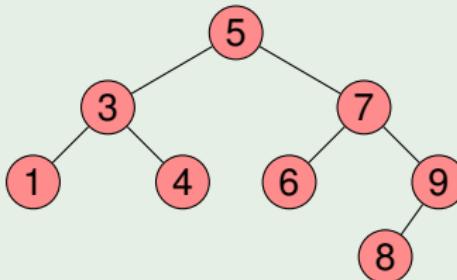
Subarbre desequilibrat en groc

Introduction

Els ABC amb la condició d'equilibri s'anomenen **arbres AVL**.

Exemple

L'arbre de l'esquerra està equilibrat, però si n'esborrem l'arrel com en els ABC, deixarà d'estar equilibrat. **Els AVL usen “rotacions” per solucionar-ho.**

Rotació aplicada al subarbre groc

Introduction

Els ABC amb la condició d'equilibri s'anomenen **arbres AVL**.

AVL és acrònim d'Adelson-Velskii i Landis.

Georgii Adelson-Velskii

Evgenii Landis

Implementació (AVL)

Definició de Diccionari i Node

Com la dels ABC però afegint-hi l'alçària.

```
template <typename Clau, typename Info>
class Diccionari {
private:
    struct Node {
        Clau clau;
        Info info;
        Node* fesq; // Apuntador al fill esquerre
        Node* fdre; // Apuntador al fill dret
        int alc; // Alcària de l'arbre
        Node (const Clau& c, const Info& i,
              Node* fe, Node* fd, int a)
            : clau(c), info(i), fesq(fe), fdre(fd), alc(a) {} };
    int n;           // Nombre d'elements en l'AVL
    Node* arrel; // Apuntador a l'arrel de l'AVL
```

Les funcions públiques i les privades **alliberar**, **copia** i **cerca** són iguals que en els ABC.

En els AVL necessitarem dues funcions senzilles referents a l'alcària, totes dues de cost $\Theta(1)$.

Retornar i actualitzar l'alcària

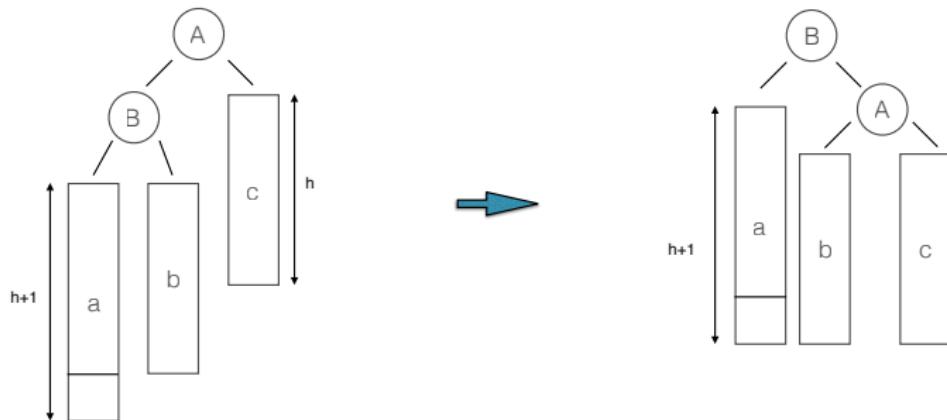
```
static int alcaria (Node* p) {
    return p ? p->alc : -1;
}

static void actualitzar_alcaria (Node* p) {
    p->alc = 1 + max(alcaria(p->fesq), alcaria(p->fdre));
}
```

Per tal de mantenir equilibrat un arbre després d'una assignació o esborrat, considerem quatre **rotacions** de l'arbre: EE, DD, ED i DE.

Totes quatre tenen cost $\Theta(1)$.

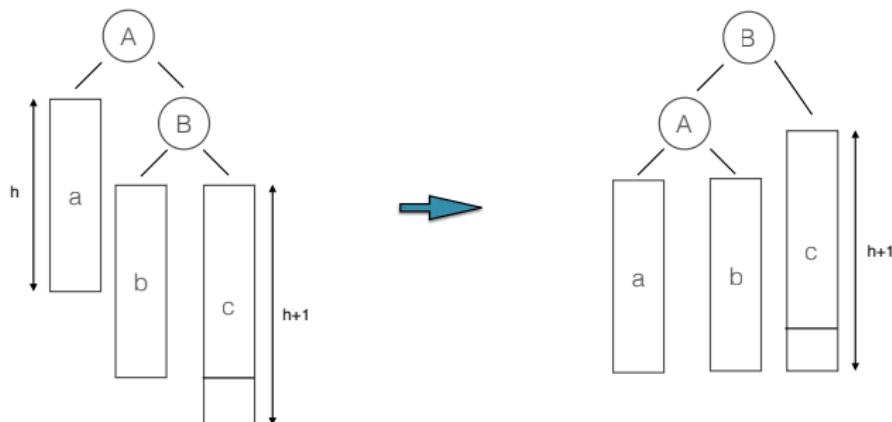
Implementació (AVL)

Rotació EE (LL, en anglès)

```
static void LL (Node*& p) {  
    Node* q = p;  
    p = p->fesq;  
    q->fesq = p->fdre;  
    p->fdre = q;  
    actualitzar_alcaria(q);  
    actualitzar_alcaria(p); }
```

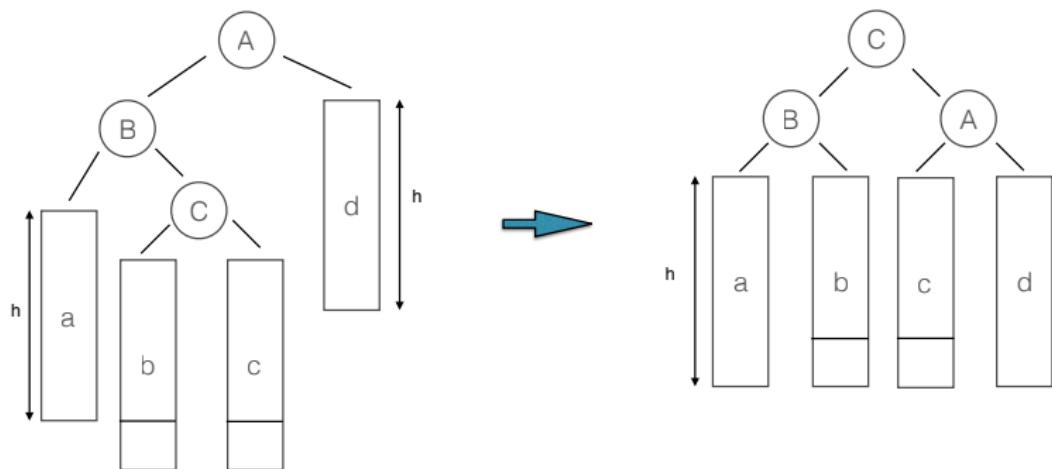
Implementació (AVL)

Rotació DD (RR, en anglès)

```
static void RR (Node*& p) {  
    Node* q = p;  
    p = p->fdre;  
    q->fdre = p->fesq;  
    p->fesq = q;  
    actualitzar_alcaria(q);  
    actualitzar_alcaria(p); }
```

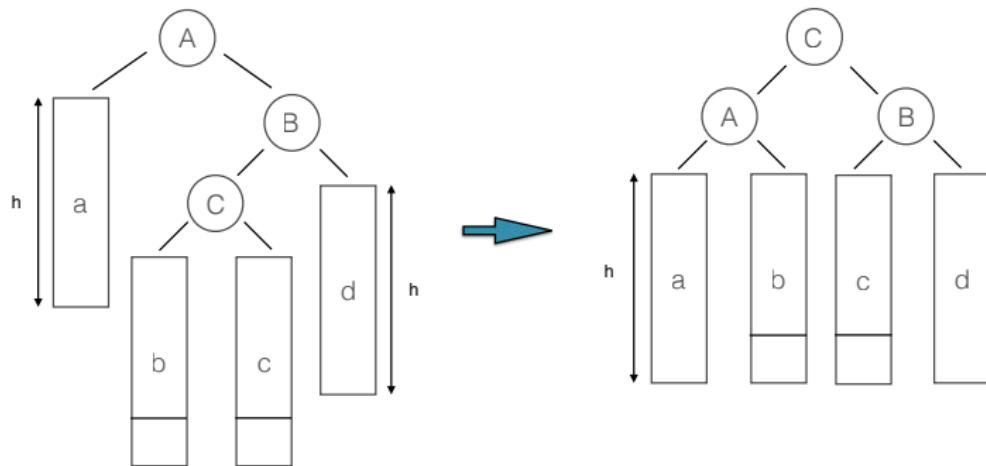
Implementació (AVL)

Rotació ED (LR, en anglès)

```
static void LR (Node*& p) {  
    RR (p->fesq);  
    LL (p);  
}
```

Implementació (AVL)

Rotació DE (RL, en anglès)

```
static void RL (Node*& p) {  
    LL (p->fdre);  
    RR (p);  
}
```

Implementació (AVL)

Assignar

```
void assignar (Node*& p, const Clau& clau, const Info& info) {
    if (p) {
        if (clau < p->clau) {
            assignar(p->fesq, clau, info);
            if (alcaria(p->fesq) - alcaria(p->fdre) == 2) {
                if (clau < p->fesq->clau) LL(p);
                else LR(p);
            }
            actualitzar_alcaria(p);
        } else if (clau > p->clau) {
            assignar(p->fdre, clau, info);
            if (alcaria(p->fdre) - alcaria(p->fesq) == 2) {
                if (clau > p->fdre->clau) RR(p);
                else RL(p);
            }
            p->info = info;
        } else {
            p = new Node(clau, info, nullptr, nullptr, 0);
            ++n;
        }
    }
}
```

En **mitjana**, es fa una rotació cada dues assignacions.

En el **cas pitjor**:

- **assignar i esborrar** fan $\Theta(\log n)$ rotacions, on una rotació costa $\Theta(1)$
 $\Rightarrow \Theta(\log n)$
- el cost de **consultar**, com en els ABC, és $\Theta(\log h)$, on h és l'alçària de l'arbre $\Rightarrow \Theta(\log n)$

Proposició

En els AVL, les operacions **assignar, esborrar i consultar** tenen cost en cas pitjor $\Theta(\log n)$.

Exercici 1

Un node en un arbre binari és un **fill únic** si té pare però no germà. El **factor de soledat** d'un arbre binari T de n nodes, $\mathcal{FS}(T)$, es defineix com:

$$\mathcal{FS}(T) = \frac{\text{nombre de fills únics a } T}{n}.$$

- ① Demostreu que si T és un AVL no buit, llavors $\mathcal{FS}(T) \leq 1/2$
- ② És cert que si T és un arbre binari i $\mathcal{FS}(T) \leq 1/2$, llavors l'alçària de T és $O(\log n)$?

Solució

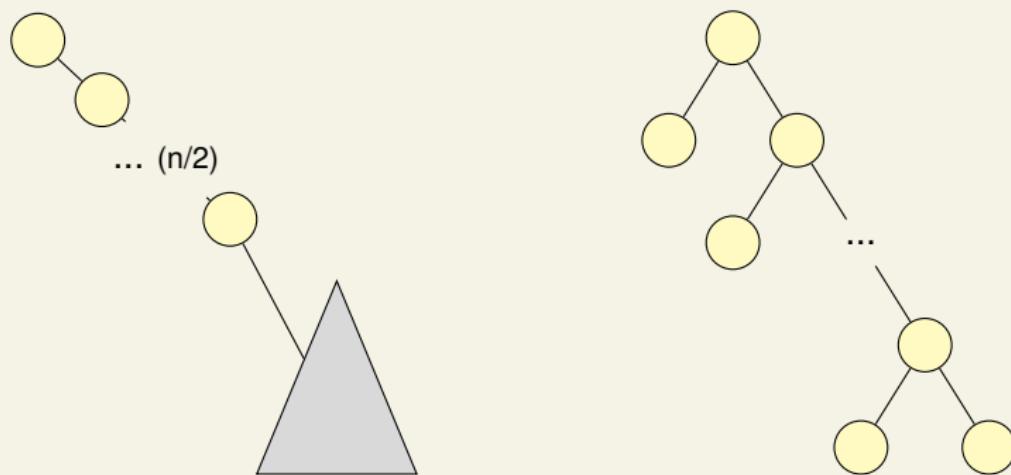
- 1 Demostreu que si T és un AVL no buit, llavors $\mathcal{FS}(T) \leq 1/2$

En un AVL els fills únics només poden aparèixer a les fulles (altrament, es produiria un desequilibri de 2 o més). Com que cada fill únic té un pare diferent (que a més no és fill únic), el nombre total de fills únics ha de ser com a màxim $\lfloor n/2 \rfloor$. Però llavors $\mathcal{FS}(T) \leq \frac{\lfloor n/2 \rfloor}{n} \leq \frac{n/2}{n} = \frac{1}{2}$.

Solució

- ② És cert que si T és un arbre binari i $\mathcal{FS}(T) \leq 1/2$, llavors l'alçària de T és $O(\log n)$?

No, si $\mathcal{FS}(T) \leq 1/2$ llavors hi pot haver en T fins a $\lfloor n/2 \rfloor$ fills únics. Això permet una alçària d'almenys $n/2$:

Exercici 2

Inseriu la seqüència següent de claus en un AVL partint de l'arbre buit mitjançant l'operació assignar: 11, 29, 13, 31, 37, 17, 19, 23.

Alçària d'un AVL

Veurem el fet següent sobre AVLs.

Teorema

L'alçària d'un AVL de n nodes és $O(\log n)$.

Per demostrar-lo, definim

$$n_k = \text{mínim nombre de nodes d'un AVL d'alçària } k$$

Exercici

- ① Calculeu n_0 , n_1 , n_2 i n_3
- ② A partir d'aquests nombres, obtingueu una definició inductiva per a n_k

Alçària d'un AVL

Veurem el fet següent sobre AVLs.

Teorema

L'alçària d'un AVL de n nodes és $O(\log n)$.

Per demostrar-lo, definim

$$n_k = \text{mínim nombre de nodes d'un AVL d'alçària } k$$

Solució

Obtenim $n_0 = 1$, $n_1 = 2$, $n_2 = 4$ i $n_3 = 7$.

En general, podem definir n_k inductivament com:

- $n_0 = 1$
- $n_1 = 2$
- $n_k = \underbrace{n_{k-1}}_{\substack{\text{cal un subarbre} \\ \text{d'alçària } k-1}} + \underbrace{n_{k-2}}_{\substack{\text{l'alçària } k-2 \text{ dona} \\ \text{mín. # de nodes}}} + 1$

Alçària d'un AVL

Teorema

L'alçària d'un AVL de n nodes és $O(\log n)$.

Demostració

- 1 Com que $n_m \geq n_{m-1}$ per a tot $m > 0$, tenim

$$n_k = n_{k-1} + n_{k-2} + 1 \geq 2n_{k-2} + 1 \geq 2n_{k-2}$$

- 2 Per substitució repetida, tenim

$$n_k \geq 2n_{k-2} \geq 4n_{k-4} \geq \dots \geq \underbrace{2^{\frac{k+1}{2}}}_{\text{k senar}} \geq \underbrace{2^{\frac{k}{2}}}_{\text{k parell}}$$

- 3 Donat un AVL T d'alçària k i n nodes:

$$n \geq n_k \geq 2^{\frac{k}{2}}$$

- 4 Prenent logaritmes, $k \leq 2 \log_2 n \in O(\log n)$

Alçària d'un AVL

Teorema

L'alçària d'un AVL de n nodes és $O(\log n)$.

Demostració

- 1 Com que $n_m \geq n_{m-1}$ per a tot $m > 0$, tenim

$$n_k = n_{k-1} + n_{k-2} + 1 \geq 2n_{k-2} + 1 \geq 2n_{k-2}$$

- 2 Per substitució repetida, tenim

$$n_k \geq 2n_{k-2} \geq 4n_{k-4} \geq \dots \geq \underbrace{2^{\frac{k+1}{2}}}_{\text{k senar}} \geq \underbrace{2^{\frac{k}{2}}}_{\text{k parell}}$$

- 3 Donat un AVL T d'alçària k i n nodes:

$$n \geq n_k \geq 2^{\frac{k}{2}}$$

- 4 Prenent logaritmes, $k \leq 2\log_2 n \in O(\log n)$

Alçària d'un AVL

Teorema

L'alçària d'un AVL de n nodes és $O(\log n)$.

Demostració

- 1 Com que $n_m \geq n_{m-1}$ per a tot $m > 0$, tenim

$$n_k = n_{k-1} + n_{k-2} + 1 \geq 2n_{k-2} + 1 \geq 2n_{k-2}$$

- 2 Per substitució repetida, tenim

$$n_k \geq 2n_{k-2} \geq 4n_{k-4} \geq \dots \geq \underbrace{2^{\frac{k+1}{2}}}_{k \text{ senar}} \geq \underbrace{2^{\frac{k}{2}}}_{k \text{ parell}}$$

- 3 Donat un AVL T d'alçària k i n nodes:

$$n \geq n_k \geq 2^{\frac{k}{2}}$$

- 4 Prenent logaritmes, $k \leq 2 \log_2 n \in O(\log n)$

Alçària d'un AVL

Teorema

L'alçària d'un AVL de n nodes és $O(\log n)$.

Demostració

- 1 Com que $n_m \geq n_{m-1}$ per a tot $m > 0$, tenim

$$n_k = n_{k-1} + n_{k-2} + 1 \geq 2n_{k-2} + 1 \geq 2n_{k-2}$$

- 2 Per substitució repetida, tenim

$$n_k \geq 2n_{k-2} \geq 4n_{k-4} \geq \dots \geq \underbrace{2^{\frac{k+1}{2}}}_{k \text{ senar}} \geq \underbrace{2^{\frac{k}{2}}}_{k \text{ parell}}$$

- 3 Donat un AVL T d'alçària k i n nodes:

$$n \geq n_k \geq 2^{\frac{k}{2}}$$

- 4 Prenent logaritmes, $k \leq 2 \log_2 n \in O(\log n)$

Alçària d'un AVL

Teorema

L'alçària d'un AVL de n nodes és $O(\log n)$.

Demostració

- 1 Com que $n_m \geq n_{m-1}$ per a tot $m > 0$, tenim

$$n_k = n_{k-1} + n_{k-2} + 1 \geq 2n_{k-2} + 1 \geq 2n_{k-2}$$

- 2 Per substitució repetida, tenim

$$n_k \geq 2n_{k-2} \geq 4n_{k-4} \geq \dots \geq \underbrace{2^{\frac{k+1}{2}}}_{k \text{ senar}} \geq \underbrace{2^{\frac{k}{2}}}_{k \text{ parell}}$$

- 3 Donat un AVL T d'alçària k i n nodes:

$$n \geq n_k \geq 2^{\frac{k}{2}}$$

- 4 Prenent logaritmes, $k \leq 2 \log_2 n \in O(\log n)$

La definició dels nombres de Fibonacci és:

- $F_0 = 1$
- $F_1 = 1$
- $F_k = F_{k-1} + F_{k-2}$ for $k > 1$

Exercici

Demostreu que $n_k = F_{k+2} - 1$.